29. 11. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Návrh na nařízení předběžného opatření s mezinárodním prvkem aneb když ji miluješ, není co řešit

"Nene já nemusím. Já už ho vidím!“ Co? Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 11. 2017, sp. zn. 14 Cmo 325/2017, kde odvolací soud řešil otázky spojené s návrhem na nařízení předběžného opatření s mezinárodním prvkem (jedna z povinných osob byla zahraniční právnickou osobou se sídlem ve Slovinské republice, která je členským státem Evropské unie) podaného minoritním akcionářem týkající se veřejného návrhu na koupi akcií.

Ke skutkovému stavu

Navrhovatel, jakožto minoritní akcionář společnosti K. Č. a. s., (dále jen „společnost K.“), **se domáhal nařízení předběžného opatření s tím, že účastník 1), jenž je společností, jejíž 100% podíl vlastní společnost K., podal neplatný veřejný návrh na koupi akcií společnosti K., především z důvodu absence předchozího souhlasu valné hromady podle § 301 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 318 ZOK. Pokud by na základě tohoto neplatného návrhu došlo k uzavření smluv o koupi akcií, dojde k podstatnému poklesu jejich likvidity a možnosti vyloučení akcií společnosti K. z obchodování na Burze cenných papírů v Praze, což by v důsledku znamenalo pokles jejich kurzu a poškození akcionářů**. Navrhovatel má za to, že náprava takového stavu by byla nemožná, přes jeho připravenost napadnout neplatné úkony žalobami. Ve výše uvedených skutečnostech spatřuje potřebu prozatímní úpravy poměrů účastníků včetně uložení zákazu třetí osobě, tj. účastníkovi 2) jakožto zmocněnci účastníka 1).

Řízení před soudem prvního stupně

Soud prvního stupně zamítl návrh na nařízení předběžného opatření, kterým měla být společnosti účastníku 1) – společnosti R., d. o. o. uložena povinnost zdržet se jakýchkoli právních jednání vedoucích (i) k uzavření smluv o koupi akcií dle veřejného návrhu na koupi akcií společnosti K. ze dne 4. 7. 2017 zveřejněného na internetových stránkách společnosti K., ve výroku blíže specifikovaných a na internetových stránkách účastníka 2) - společnosti Č. s., a. s., ve výroku blíže specifikovaných, zejména doručit zájemcům o prodej akcií dle tohoto veřejného návrhu oznámení pro zájemce nebo učinit jakýkoli jiný úkon, v jehož důsledku by došlo k uzavření smlouvy o koupi akcií dle tohoto veřejného návrhu, (ii) k převodu akcií na základě smlouvy o koupi akcií dle tohoto veřejného návrhu na svou osobu; kterým dále měla být účastníku 2) uložena povinnost zdržet se jakýchkoli právních jednání vedoucích (i) k uzavření smluv o koupi akcií dle veřejného návrhu na koupi akcií společnosti K. ze dne 4. 7. 2017 zveřejněného na internetových stránkách společnosti K.

ve výroku blíže specifikovaných a na internetových stránkách účastníka 2) ve výroku blíže specifikovaných, (ii) k převodu akcií na základě smlouvy o koupi akcií dle tohoto veřejného návrhu na účastníka 1), zejména předat Centrálnímu depozitáři cenných papírů, a. s. příkazy k převodu akcií dle tohoto veřejného návrhu na účastníka 1).

Dle soudu prvního stupně předmětný návrh na nařízení předběžného opatření neodpovídá kritériím uvedeným v § 75c o. s. ř., neboť tvrzení ohledně potřeby zatímní úpravy poměrů účastníků jsou příliš obecná a pouze v rovině možných následků na to, aby potřebu prozatímní úpravy poměrů, navíc s požadavkem uložení povinnosti třetí osobě, bylo možno považovat za prokázanou. Proto soud daný návrh zamítl.

Řízení před odvolacím soudem

Proti rozhodnutí soudu prvního stupně podal minoritní akcionář odvolání. Vrchní soud v Praze jako soud odvolací přezkoumal usnesení soudu prvního stupně a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

V případě řízení o návrhu na nařízení předběžného opatření s mezinárodním prvkem (jedna z povinných osob je zahraniční právnickou osobou se sídlem ve Slovinské republice, která je členským státem Evropské unie), je třeba se ohledně takové osoby zabývat tím, zda je k tomu vůbec dána mezinárodní příslušnost českých soudů dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1215/2012/EU, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech /dále jen „nařízení Brusel I bis"/, jež má aplikační přednost před národní úpravou a jež je použitelné ode dne 10. 1. 2014. Pokud ano, pak je nutné zkoumat, zda navržené předběžné opatření je předběžným opatřením ve smyslu nařízení Brusel I bis (co je míněno předběžným a zajišťovacím opatřením je zčásti vymezeno v bodě 25 Preabule nařízení Brusel I bis a judikaturou Soudního dvora Evropské unie – viz dále).

Jelikož soud prvního stupně rozhodl o zamítnutí návrhu na nařízení předběžného opatření, lze z toho dovodit, byť to v odůvodnění není výslovně uvedeno, že nepřímo dospěl k závěru, že je v této věci dána příslušnost českých soudů.

Soud, kterého členského státu je oprávněn nařídit předběžné opatření?

Na zodpovězení první otázky je třeba vycházet z toho, že nařídit předběžné opatření může nejen soud členského státu, jenž je příslušný rozhodnout o věci samé (žádnou další podmínku již není třeba splnit), **ale také soud členského státu dle čl. 35 nařízení Brusel I. bis, přičemž zde je to podmíněno existencí skutečného vztahu mezi předmětem tohoto opatření a místní příslušností soudu takového smluvního státu, na kterém se opatření požaduje** - uvedené závěry viz rozsudek Soudního dvora ze dne 17. 11. 1998, Van Uden Maritime BV, trading as Van Uden Africa Line proti Kommanditgesellschaft in Firma Deco-Line and another, C-391/95 nebo ze dne 27. dubna 1999, Hans-Hermann Mietz proti Intership Yachting Sneek BV, C-99/96.

Jak vyplývá z návrhu na nařízení předběžného opatření, předmětem budoucího řízení má být určení neplatnosti smluv o koupi zaknihovaných akcií společnosti K., jež mají být uzavřeny prostřednictvím dobrovolného veřejného návrhu na odkup akcií ze dne 4. 7. 2017, učiněného účastníkem 1) jakožto zájemcem o akcie dle § 322 a násl. ZOK a adresovaného ostatním akcionářům společnosti K. (dále jen „veřejný návrh"). Předmětem odkupu má být maximálně 1.114.750 ks akcií, s nimiž je spojeno celkem 1.114.750 hlasů na valné hromadě společnosti K. (tj. 5 % akcií a hlasů). Vedle toho má být určena neplatnost samotného veřejného návrhu. Pro větší přehlednost je rovněž třeba uvést, že navrhovatel je menšinovým akcionářem společnosti K. (česká právnická osoba, jejíž základní kapitál

je rozvržen na 22.295.000 ks kmenových akcií s nominální hodnotou 100 Kč, přičemž s každou z nich je spojen jeden hlas), v jehož vlastnictví je 99.993 ks akcií společnosti K. (tj. 0,004485 % ze všech hlasů). Účastník 1), jakožto zájemce o akcie, je dceřinou společností společnosti K.. Účastník 2) má jménem účastníka 1) a na jeho účet jednat a činit kroky v souvislosti s tímto veřejným návrhem.

Odvolací soud dospěl k závěru, že na zamýšlené řízení ve věci samé, tedy určení neplatnosti smluv o koupi akcií a veřejné nabídky k odkupu akcií (§ 80 o. s. ř.), kterého se dovolává navrhovatel jako osoba, jež veřejný návrh nepřijala a ani se nechystá takovou smlouvu uzavřít, nedopadá čl. 7 odst. 1 písm. a) nařízení Brusel bis I. (dříve čl. 5 nařízení č. 44/2001, tzv. Brusel I.).

Dle tohoto ustanovení platí, že osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována, pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, u soudu místa, kde závazek, o nějž se jedná, byl nebo měl být splněn.

Pojem „závazek, o nějž se jedná“ je třeba dle judikatury vykládat tak, že odkazuje na závazek, jenž odpovídá smluvnímu nároku, na kterém žalobce svou žalobu založil (viz rozhodnutí Evropského soudního dvora ze dne 6. 10. 1976, Éts. A. de Bloos SPRL v. Société en commandite par actions Bouyer, 14-76). A proto i s ohledem na restriktivní výklad článků nařízení Brusel I bis, které se odchylují od obecného pravidla příslušnosti soudů státu, založeného na bydlišti či sídle žalovaného (čl. 4; dříve čl. 2), **je třeba uzavřít, že jeho čl. 7 odst. 1 písm. a) dopadá pouze na spory mezi smluvními stranami (smlouva pouze daný spor zprostředkovává, ale zájmy navrhovatele jsou mimo ni)**. S tímto závěrem není ani v rozporu to, že při určení mezinárodní příslušnosti ve sporu vyplývajícího ze smlouvy (právě v tomto úzkém slova smyslu) jsou národní soudy oprávněny posoudit samotnou existenci či neexistenci smlouvy, a to na základě tvrzení účastníků (viz blíže rozsudek Soudního dvora ze dne 4. 3. 1982, Effer SpA proti Hans-Joachimu Kantnerovi, 38/81, kde byla protistranou vznesena námitka neplatnosti smlouvy). Samotná veřejná nabídka je pak pouze jednostranným právním jednáním, které není smlouvou.

V této věci samé se také nejedná o některá řízení, pro která je dána výlučná příslušnost soudu členského státu dle čl. 24 nařízení Brusel I bis. Ani zde nejsou dány důvody pro založení mezinárodní příslušnosti dle čl. 25 nařízení Brusel I bis (tzv. prorogační doložka), byť veřejný návrh obsahuje ve svém čl. 9 odst. 7 doložku o rozhodování sporů v souvislosti s tímto návrhem výhradně soudy České republiky. **Jak již bylo výše uvedeno, navrhovatel do smluvního vztahu s účastníkem 1) /zájemcem o koupi akcií/ nevstoupil (ani není právním nástupcem takové osoby), proto se na něj tato prorogační doložka nevztahuje** (viz blíže rozsudek Soudního dvora ze dne 20. 4. 2016, Profit Investment SIM SpA, v likvidaci v. Stefano Ossi a další, C-366/13). **S ohledem na námitku mezinárodní nepříslušnosti soudů ČR, jež byla vznesena v prvním podání účastníka 1) ze dne 9. 8. 2017, se zde také neuplatní čl. 26 nařízení Brusel I bis.**

Kategorický závěr o tom, že je ve věci samé dána příslušnost dle čl. 4 nařízení Brusel I bis ale není možné učinit, neboť mezinárodní příslušnost může být založena také dle jeho čl. 8 odst. 1, nicméně v tuto chvíli není soudům totožnost akcionářů, kteří na veřejný návrh přistoupili, respektive, s nimiž byla uzavřena smlouva o koupi akcií, známa (aktuálně k danému obchodu již došlo, nicméně odvolací soud nemůže k tomu dle § 75c odst. 4 o. s. ř. přihlížet).

Jak již bylo výše uvedeno, mezinárodní příslušnost rozhodnout o navrženém předběžném opatření může být založena čl. 35 nařízení Brusel I bis., pokud není zprostředkována věcí samou.

Dle tohoto ustanovení předběžná nebo zajišťovací opatření, která jsou upravena právem jednoho

členského státu, je možné u soudů tohoto členského státu navrhnout i tehdy, kdy je pro rozhodnutí ve věci samé příslušný soud jiného členského státu.

Dle judikatury je v takovém případě založena mezinárodní příslušnost soudu členského státu, u něhož byl takový návrh podán, pokud existuje reálný vztah mezi předmětem navrženého předběžného opatření a územní působností soudu členského státu, u něhož byl návrh podán. V případě, že tak tomu není, soud k vydání takového předběžného opatření není oprávněn (viz výše).

Předmětem navrženého předběžného opatření je uložení povinnosti účastníku 1) a účastníku 2), aby se zdrželi právních jednání, vedoucích k realizaci odkupu akcií společnosti K. prostřednictvím veřejného návrhu, jenž byl adresován ostatním akcionářům společnosti K. Z veřejného návrhu přitom vyplývá, že k jeho přijetí dochází okamžikem podpisu oznámení o přijetí osloveným akcionářem /doručí jej na adresu účastníka 2) v Praze/. K uzavření smlouvy o koupi akcií pak dochází okamžikem doručení oznámení pro zájemce (jím je akcionář, který přijal veřejnou nabídku na základě oznámení o přijetí; viz čl. 5 veřejného návrhu s názvem přijetí nabídky a uzavření smlouvy).

Z uvedeného lze dovodit, že takovou vazbu je možné spatřovat v právních jednáních účastníka 1) na území České republiky, která činí za účelem realizace odkupu akcií prostřednictvím veřejného návrhu, tedy zejména taková, jež má jeho jménem a na jeho účet vykonávat účastník 2) /česká právnická osoba se sídlem v Praze/, přičemž z těch zásadních lze uvést oslovení ostatních akcionářů, přijímání oznámení o přijetí a odesílání oznámení pro zájemce (viz předchozí odstavec odůvodnění).

V tomto rozsahu je tedy dána mezinárodní příslušnost českých soudů k rozhodnutí o navrženém předběžném opatření.

Předběžné opatření ve smyslu nařízení Brusel I Bis

Ohledně povahy předběžného opatření je nutné uvést, že jej lze nařídit pouze ve věcech, jež spadají do působnosti nařízení Brusel I bis (viz jeho čl. 1), přičemž zde tomu tak je, neboť jde o věc obchodní.

V bodu 126 důvodové zprávy profesora Fausta Pocara (vedoucího katedry mezinárodního práva na milánské univerzitě), 2009/C 319/01, k Úmluvě o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, podepsané v Luganu dne 30. října 2007, je uvedeno, že „Definice předběžných a zajišťovacích opatření závisí na vnitrostátním právu soudu, avšak toto vnitrostátní právo musí být vykládáno v souladu s pojetím stanoveným Soudním dvorem, který, jak jsme viděli, definuje tato opatření jako opatření, jejichž účelem je zachovat skutkovou nebo právní situaci tak, aby byla zajištěna práva, jejichž uznání je požadováno od soudu příslušného ve věci samé. Vzhledem k tomuto pojetí může opatření nařizující předběžnou platbu smluvního protiplnění už svou samotnou podstatou předjímat rozhodnutí soudu příslušného rozhodovat ve věci samé a není předběžným opatřením ve smyslu ustanovení úmluvy, ledaže by, zaprvé, vyplacení přiznaného obnosu žalovanému bylo zaručeno, pokud by žalobce neuspěl co do podstaty své žaloby, a, zadruhé, pokud by se navrhované opatření vztahovalo pouze na určitý majetek žalovaného, který se nachází v rámci místní příslušnosti, kde byla žádost podána.“ (K dispozici>>> zde); v Luganské úmluvě je převzat obsah článků nařízení Brusel I, přičemž tato pasáž důvodové zprávy pracuje s výše zmiňovaným rozsudkem Soudního dvora ze dne 17. 11. 1998, Van Uden Maritime BV, trading atd. – uvedené je využitelné i pro novou úpravu).

Jak již bylo výše zmíněno, dané předběžné opatření má za cíl znemožnit účastníku 1) odkoupení akcií prostřednictvím jeho veřejného návrhu. Budoucí řízení ve věci samé se má týkat vyslovení neplatnosti za tím účelem uzavřených smluv o koupi akcií a veřejného

návrhu. Z uvedeného je zřejmé, že by navrhovatel v případě vyhovění návrhu na nařízení předběžného opatření dosáhl zamýšleného cíle, tedy nemohlo by dojít k uzavření žádné takové smlouvy. Tato situace by pak logicky vedla k tomu, že by nemohlo dojít k podání příslušných určovacích žalob, neboť by pro existenci předběžného opatření nemohla být uzavřena žádná smlouva o koupi akcií. Přitom jen uzavřená smlouva o koupi akcií může mít vliv na postavení navrhovatele, jenž je menšinovým akcionářem společnosti K., což ale není závěr o tom, že se jedná o zásah negativní, ale již ne sám o sobě veřejný návrh.

Lze tak uzavřít, že navržené předběžné opatření nepřípustně předjímá rozhodnutí soudu ve věci samé, a proto ho nelze považovat za předběžné opatření ve smyslu nařízení Brusel I Bis. Takový návrh na nařízení předběžného opatření je třeba zamítnout.

Co se týká účastníka 2) je třeba uvést, že není účastníkem řízení o nařízení předběžného opatření, neboť účastníky takového řízení jsou navrhovatel a ti, kteří by jimi byli, kdyby šlo o věc samu (§ 74 odst. 2 o. s. ř.; vedle navrhovatele tedy i smluvní strany smluv o koupi akcií). Nicméně i třetí osobě lze předběžným opatřením uložit povinnost, a to pokud to na ní lze spravedlivě žádat (§ 76 odst. 2 o. s. ř.). V tomto atypickém případě se může jednat o výkon zástupčího oprávnění, jež bylo účastníku 2) jako zmocněné osobě svěřeno smlouvou o zastoupení (dle ní se jedná o přímého zástupce zájemce o akcie). Přesto ani zde nemůže dojít k vyhovění návrhu na nařízení předběžného opatření, neboť i v tomto případě se uplatní výše uvedený závěr o nemožnosti jeho úspěchu pro předjímání výsledku řízení ve věci samé.

Potřeba zatímní úpravy poměrů účastníků

Jen pro úplnost je třeba dodat (ve shodě se soudem prvního stupně), že tvrzení navrhovatele v jeho návrhu jsou natolik obecná, že nejsou schopna prokázat potřebu zatímní úpravy poměrů účastníků a ani alespoň osvědčit skutečnosti, které jsou rozhodující pro uložení navržených povinností; nejsou tak splněny předpoklady pro nařízení předběžného opatření (§ 74 a násl. o. s. ř.). Čistě spekulativními jsou pak tvrzení ohledně negativního vývoje kurzu akcií cílové společnosti po realizaci zamýšleného obchodu, a to s odkazem na snížení objemu obchodovatelných akcií cílové společnosti a na její odchod z obchodování na Varšavské burze cenných papírů. Na hodnotu podílu v akciové společnosti (představovaný akciemi) má vliv celá řada okolností (bezesporu mezi nejvýznamnější patří výsledky jejího hospodaření), nicméně i pokud by soud vycházel jen z navrhovatelem poukazovaných událostí, pak se z grafu vývoje kurzu akcií cílové společnosti nic zásadního nepodává (viz internetové stránky k dispozici >>> zde či zde).

Musíš vydržet a budou i dividendy!

JUDr. Vladimír Janošek,
advokát

trvale spolupracující s ARROWS advokátní kancelář, s.r.o.

V Jámě 699/1
110 00 Praha 1

Tel.: +420 731 773 563
e-mail: janosek@arws.cz

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Využívání holdingových struktur a na co si dát pozor
- Pluralita vedoucích odštěpného závodu
- „Těžko na cvičišti, lehko na bojišti“, aneb proč je kvalitní prodejní dokumentace klíčová (nejen) v automotive segmentu
- Územní plán jako klíčový faktor při oceňování pozemků
- Výpis z německého živnostenského rejstříku – kdy ho můžete potřebovat a kde a jak jej získat
- Aktuality ze světa nekalé soutěže
- Podíly pro zaměstnance v obchodních společnostech
- Evidence skutečných majitelů se uzavírá veřejnosti
- Transfer Pricing: Na co si dát pozor s blížícím se koncem roku
- Byznys a paragrafy, díl 24.: Digitalizace korporátního práva: EU cílí na snížení administrativy při přeshraničním podnikání
- Oceňování ochranných známek